

KANSEN BENUTTEN OM DE ENERGIETRANSITIE TE VERSNELLEN

HALFJAARBERICHT 2018

ENEXIS
HOLDING N.V.

INHOUDSOPGAVE

3   BERICHT VAN DE RAAD VAN BESTUUR

6   DOELSTELLINGEN EN PRESTATIES

7   KERNCIJFERS

8   GECONSOLIDEERDE HALFJAARCIJFERS 2018

8   Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

9   Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

10   Geconsolideerde balans

11   Geconsolideerd kasstroomoverzicht

12   Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen

13   Toelichting op de geconsolideerde halfjaarcijfers

20   BEOORDELINGSVERKLARING

KANSEN BENUTTEN OM DE ENERGIETRANSITIE TE VERSNELLEN

De Nederlandse klimaatdoelen zijn uitdagend. Er zijn veel maatregelen nodig om de energie-infrastructuur en bestaande woningen te verduurzamen. Naast het excellent uitvoeren van onze kerntaak ziet Enexis Groep kansen om de energietransitie te versnellen.

In het eerste halfjaar van 2018 werden in ons werkgebied woningen geïsoleerd, proeftuinen voor aardgasvrije wijken gestart en zonneparken aangesloten op ons net. Tegelijkertijd werkten we op landelijk niveau mee aan een breed gedragen Klimaatakkoord. Wij zijn positief over de uitkomsten en de bijdrage die wij kunnen leveren in het realiseren van de CO₂-doelen.

EXCELLENT NETBEHEER

De Nederlandse economie groeit hard en er wordt meer en meer geïnvesteerd in verduurzaming van woningen, gebouwen en kantoren. Bij Enexis Netbeheer merken we dit volop, omdat er meer aanvragen binnenkomen voor aansluitingen op ons netwerk. Er ligt zoveel werk dat het, ondanks alle inspanningen, soms niet lukt om aansluitingen op tijd te realiseren. Voor klanten is dit hinderlijk. Zij vinden het belangrijk dat onze afspraken transparant zijn en dat de planning realistisch is. Samen met andere netbeheerders en aannemers werken we hier aan.

Ook zijn we hard op zoek naar nieuwe medewerkers, maar de beschikbaarheid van opgeleide technici en ICT'ers is een probleem. Vaak moeten medewerkers een opleidingsprogramma volgen voordat zij volledig inzetbaar zijn, want veilig en gedisciplineerd werken is in ons werkveld van het grootste belang. Met de sector en regionale opleidingsinstituten investeren we meer dan ooit in het ontwikkelen en omscholen van mensen. Zo hebben we het aantal opleidingsplaatsen in onze twee vakscholen meer dan verdubbeld.

De aanhoudend lage storingsduur van onze elektriciteitsnetten en het hoge veiligheidsniveau van onze gasnetten onderstrepen dat wij succesvol zijn in ons streven naar excellent netbeheer. Wij investeren in onze infrastructuur en dat werpt vruchten af. Met name voor de energietransitie speelt tijdig investeren in onze netwerken een sleutelrol. In de eerste helft van dit jaar hebben wij bewust gekozen om klantaanvragen voorrang te geven en Distributie Automatisering Light minder snel uit te rollen. Vanwege de goede staat van onze netwerken bedreigt deze vertraging onze prestaties op de korte termijn niet. Wij kijken continu hoe we onze netwerken betrouwbaar en toekomstbestendig kunnen houden.

VERSNELLEN VAN DE ENERGIETRANSITIE

Het is inspirerend om te zien hoe de energietransitie in de hele samenleving leeft. Zowel aan klimaattafels als keukentafels werd de afgelopen maanden volop nagedacht over verduurzaming van energie en het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Het Klimaatakkoord vormt de basis voor een landelijk masterplan en geeft richting aan activiteiten die vaak lokaal worden uitgevoerd en maatwerk zijn.

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving is een opgave van formaat. Gemeenten, woningcorporaties en huiseigenaren zoeken, ondersteund door Enexis Groep, naar een geschikte en betaalbare oplossing als alternatief voor aardgas. In principe zijn drie technologieën mogelijk: all-electric, warmtenetten en hybride warmtepompen (op duurzame gassen en duurzame elektriciteit). Vaak zien wij dat het potentieel van groen gas nu nog niet volledig wordt benut. Door de beperkte noodzakelijke aanpassingen aan het netwerk is deze oplossing betaalbaar, snel te realiseren en zeer kansrijk om CO₂-doelen te behalen. Wij zien het duurzaam gebruik van onze bestaande netwerken als een efficiënte manier om de energietransitie te versnellen.

Gemeenten hebben een regierol in de wijkgerichte aanpak. Er komt een afwegingsleidraad die hen helpt om op basis van objectieve data per wijk goede afwegingen te maken. Samen met andere netbeheerders deden wij het aanbod om in elke gemeente een procesbegeleider beschikbaar te stellen die kan helpen in het keuzeproses. Voor veel mensen is verduurzamen een grote stap, die flinke financiële consequenties met zich meebrengt. De komst van gebouwgebonden financiering, een laagdrempelige lening gekoppeld aan de woning, juichen wij daarom toe. Het zorgt ervoor dat verduurzaming in principe voor iedereen binnen handbereik komt. De ervaringen die wij in ruim 260 wijken opdeden met het programma Buurkracht komen van pas in de wijkgerichte aanpak.

SAMEN STAP VOOR STAP VOORUIT

Het nieuwe Klimaatakkoord geeft energie. Samen met honderden bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden committeren wij ons aan de verduurzaming van ons land. Op allerlei niveaus gaan we aan de slag met concrete oplossingen. Als netbeheerder realiseren wij ons dat we flinke stappen moeten zetten om het excellent netbeheer voor vandaag en morgen mogelijk te maken. Veiligheid is en blijft daarbij onze hoogste prioriteit. Wij zijn voorbereid op de uitdagingen die de energietransitie met zich meebrengt, leiden zoveel mogelijk nieuwe collega's op en blijven onderzoek doen naar nieuwe duurzame innovaties. Met onze kennis van bestaande infrastructuur en nieuwe technologie helpen wij burgers, bedrijven en gemeenten om samen kansen te benutten en zo samen stap voor stap de energietransitie te versnellen.

Raad van Bestuur Enexis Holding N.V.,

Peter Vermaat
Maarten Blacquièrè

DOELSTELLINGEN EN PRESTATIES

EXCELLENT NETBEHEER		1 ^E HALFJAAR 2018	DOELSTELLING 2018	REALISATIE 2017
	Bevlogenheid medewerkers en Samenwerking	Bevlogenheid: 7,6 Samenwerking: 6,4	Bevlogenheid $\geq$ 8,0 Samenwerking $\geq$ 6,8	Bevlogenheid: 7,6 Samenwerking: 6,3
	Lost Time Injury Frequency (LTIF) Enexis	1,25	$\leq$ 0,95	1,63
	Jaarlijkse uitvalduur elektriciteit (JUD)	8,0 minuten	$\leq$ 19,5 minuten	13,8 minuten
	Het aantal stations dat wordt voorzien van Distributie Automatisering en Distributie Automatisering Light ¹	DA 218 stations DALI 221 stations	DA $\geq$ 320 stations DALI $\geq$ 3.800 stations	DA 364 stations
	Beïnvloedbare kosten en opbrengsten ²	EUR 197 mln	$\leq$ EUR 394 mln	EUR 388 mln
	Customer effort scores (CES) ³	Standaard-aansluitingen: 26% Aanleg Primaire Infrastructuur: 33% Storingen: 18%	Standaard-aansluitingen: $\leq$ 23% Aanleg Primaire Infrastructuur: $\leq$ 19% Storingen: $\leq$ 15%	Standaard-aansluitingen: 37% Maatwerkaansluitingen: 26% Klantenservice telefonie: 23% Enexis.nl: 15% Storingen: 11%
VERSNELLEN ENERGIETRANSITIE				
	CO ₂ -reductie leasewagens en gedeclareerde kilometers ³	9,4%	$\geq$ 17,8% reductie t.o.v. score 2014	6,9%
	Aantal ton bespaarde CO ₂ -uitstoot project Buurkracht	771 ton CO ₂ -besparing	$\geq$ 6.000 ton CO ₂ -besparing eind 2018	$\geq$ 3.000 ton CO ₂ -besparing eind 2017
	Verduurzaming gebouwde omgeving	16 stakeholders	41 van de vastgestelde stakeholders maken minstens 1 processtap	n.v.t.

1. Doelstelling 2018 en realisatie 2017 betreffen t/m november cijfers.

2. Doelstelling 2018 is genormaliseerd target.

3. 1^e halfjaar 2018 betreft t/m mei cijfers.

Zie definities in hoofdstuk Begrippenlijst in Jaarverslag 2017.

KERNCIJFERS

bedragen in miljoenen euro's		1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
Resultaat			
Netto-omzet		718	689
Operationele kosten		242	237
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen		168	166
Bedrijfsresultaat		198	174
Resultaat deelnemingen en joint ventures		0	1
EBIT		198	175
Resultaat na belastingen		127	109
Balans			
		30 juni 2018	31 december 2017
Netto werkkapitaal		-39	-61
Vaste activa		7.311	7.181
Geïnvesteerd vermogen		6.513	6.386
Eigen vermogen		3.832	3.808
Netto-rentedragende schulden		2.294	2.201
Balanstotaal		7.884	7.668
Bruto-investeringen ¹⁾		297	266
Ratio's			
		30 juni 2018	31 december 2017
Solvabiliteit	%	48,6	49,7
ROIC	%	5,5	5,3
Return on equity	%	5,9	5,4
Kengetallen			
		1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
Aantal aansluitingen elektriciteit (x 1.000)		2.800	2.751
Aantal aansluitingen gas (x 1.000)		2.320	2.289
Trajectlengte elektriciteitsnet (x 1.000 km)		139,5	137,9
Trajectlengte gasnet (x 1.000 km)		46,4	46,0
Aantal medewerkers ultimo periode		4.303	4.363
		1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
Uitvalduur elektriciteit (in minuten)		8,0	8,3
Uitvalduur gas (in seconden)		38	26

1 Voor 2017 betreffen dit de investeringen in het eerste halfjaar 2017.

GECONSOLIDEERDE HALFJAARCIJFERS 2018

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

bedragen in miljoenen euro's	1e halfjaar 2018		1e halfjaar 2017	
Netto-omzet ¹⁾		718		689
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen		112		113
Overige bedrijfsopbrengsten ¹⁾		2		1
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo		608		577
Personeelskosten	149		152	
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	168		166	
Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten	81		75	
Overige bedrijfskosten	12		10	
		410		403
Bedrijfsresultaat		198		174
Resultaat deelnemingen en joint ventures		0		1
Financiële baten	2		2	
Financiële lasten	31		31	
Financiële baten en lasten		-29		-29
Resultaat vóór belastingen		169		146
Belastingen		42		37
Resultaat na belastingen		127		109
Toekomend aan:				
Minderheidsaandeelhouders		-		-
Aandeelhouders		127		109
Gemiddeld aantal aandelen in boekjaar		149.682.196		149.682.196
Winst per aandeel ²⁾		0,85		0,73

1 Als gevolg van toepassing van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen van € 10 miljoen (2017: € 9 miljoen) gereclassificeerd van overige bedrijfsopbrengsten naar netto-omzet. Zie verder de toelichting op de geconsolideerde halfjaarcijfers op pagina 14.

2 In euro's, verwatering van winsten is niet van toepassing.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT

bedragen in miljoenen euro's	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
Resultaat na belastingen	127	109
Vrijval niet-gerealiseerde resultaten via hedgereserve	1	1
Belastingen vrijval niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	0	0
Totaalresultaat inclusief niet-gerealiseerde resultaten ¹⁾	128	110
Toekomend aan:		
Minderheidsaandeelhouders	-	-
Aandeelhouders	128	110

¹⁾ De niet-gerealiseerde bedragen in het totaalresultaat betreffen louter bedragen die in latere periodes in de winst-en-verliesrekening worden verantwoord.

GECONSOLIDEERDE BALANS

bedragen in miljoenen euro's	30 juni 2018	31 december 2017
Activa		
Materiële vaste activa	7.077	6.956
Immateriële vaste activa	213	205
Deelnemingen en joint ventures	8	8
Overige financiële vaste activa	13	12
Vaste activa	7.311	7.181
Vorraden	18	22
Vorderingen	155	161
Winstbelasting	46	14
Overige financiële activa (kortlopend)	3	4
Liquide middelen	351	286
Vlottende activa	573	487
Totaal activa	7.884	7.668

bedragen in miljoenen euro's	30 juni 2018	31 december 2017
Passiva		
Geplaatst en gestort aandelenkapitaal	150	150
Agioreserve	2.436	2.436
Algemene reserve	1.121	1.017
Hedgereserve	-2	-2
Resultaat van het boekjaar	127	207
Eigen vermogen	3.832	3.808
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	2.139	2.139
Voorzieningen (langlopend)	86	86
Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	740	716
Latente belastingen	302	293
Overige langlopende verplichtingen	2	2
Langlopende verplichtingen	3.269	3.236
Handelsschulden en overige te betalen posten	252	251
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	506	348
Voorzieningen (kortlopend)	6	7
In volgend jaar te amortiseren vooruitontvangen bijdragen	19	18
Kortlopende verplichtingen	783	624
Totaal passiva	7.884	7.668

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

bedragen in miljoenen euro's	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
Resultaat na belastingen	127	109
Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	168	166
Geamortiseerde bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	-10	-9
Ontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen ¹⁾	35	36
Resultaat deelnemingen	0	-1
Ontvangen dividend deelnemingen	0	2
Mutatie operationeel werkkapitaal ²⁾	-22	-27
Mutatie latente belastingen	9	4
Mutatie voorzieningen (langlopend)	0	0
Mutatie overige langlopende verplichtingen	0	-1
Overige	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	307	279
Investerings materiële en immateriële vaste activa	-297	-266
Verstreckte leningen	-2	-3
Storting in deposito's en geldmarktfondsen	-	-
Opname uit deposito's en geldmarktfondsen	-	50
Aflossing verstreckte leningen	2	1
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-297	-218
Kasstroom voor financieringsactiviteiten	10	61
Opname van rentedragende verplichtingen exclusief schulden aan kredietinstellingen	655	175
Aflossing van rentedragende verplichtingen exclusief schulden aan kredietinstellingen	-556	-76
Uitbetaald dividend	-103	-103
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-4	-4
Totaal kasstromen	6	57
Netto liquide middelen minus schulden aan kredietinstellingen begin boekjaar ³⁾	56	34
Netto liquide middelen minus schulden aan kredietinstellingen ultimo verslagperiode ⁴⁾	62	91

1 Als gevolg van toepassing van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de ontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen van € 35 miljoen (2017: € 36 miljoen) gereclassificeerd van kasstroom uit investeringsactiviteiten naar kasstroom uit operationele activiteiten. Zie verder de toelichting op de geconsolideerde halfjaarcijfers op pagina 14.

2 De mutatie in het operationeel werkkapitaal is in het 1e halfjaar 2018 sterk beïnvloed door een vooruitbetaling van de over 2018 te betalen winstbelasting van € 70 miljoen (vooruitbetaling winstbelasting over 2017 in het 1e halfjaar 2017: € 73 miljoen).

3 Bank- en kassaldi (€ 286 miljoen) minus de als kortlopende rentedragende verplichtingen gepresenteerde negatieve banksaldi (€ 230 miljoen).

4 Bank- en kassaldi (€ 351 miljoen) minus de als kortlopende rentedragende verplichtingen gepresenteerde negatieve banksaldi (€ 289 miljoen).

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT EIGEN VERMOGEN

bedragen in miljoenen euro's	Aantal gewone aandelen	Aandelen-kapitaal	Agio-reserve	Algemene reserve	Hedge-reserve	Resultaat boekjaar	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2017	149.682.196	150	2.436	914	-3	207	3.704
Resultaat na belastingen 1e halfjaar 2017	-	-	-	-	-	109	109
Amortisatie hedgereserve in 1e halfjaar 2017	-	-	-	-	0	-	0
Totaalresultaat inclusief niet-gerealiseerde resultaten	149.682.196	150	2.436	914	-3	316	3.813
Bestemming resultaat 2016	-	-	-	103	-	-103	0
Dividenduitkering over 2016	-	-	-	-	-	-104	-104
Stand per 30 juni 2017	149.682.196	150	2.436	1.017	-3	109	3.709
Resultaat na belastingen in 2e halfjaar 2017	-	-	-	-	-	98	98
Amortisatie hedgereserve in 2e halfjaar 2017	-	-	-	-	1	-	1
Stand per 31 december 2017	149.682.196	150	2.436	1.017	-2	207	3.808
Stand per 1 januari 2018	149.682.196	150	2.436	1.017	-2	207	3.808
Stelselwijziging ¹⁾	-	-	-	0	-	-	0
Resultaat na belastingen 1e halfjaar 2018	-	-	-	-	-	127	127
Amortisatie hedgereserve in 1e halfjaar 2018	-	-	-	-	0	-	0
Totaalresultaat inclusief niet-gerealiseerde resultaten	149.682.196	150	2.436	1.017	-2	334	3.935
Bestemming resultaat 2017	-	-	-	104	-	-104	0
Dividenduitkering over 2017	-	-	-	-	-	-103	-103
Stand per 30 juni 2018	149.682.196	150	2.436	1.121	-2	127	3.832

1 Als gevolg van toepassing van IFRS 9 vanaf 1 januari 2018 zijn de debiteurenvoorzieningen en de waardering van verstrekte leningen aan deelnemingen en joint ventures per 1 januari 2018 aangepast. De impact van deze stelselwijziging bedraagt € 0,4 miljoen negatief en is per 1 januari 2018 verwerkt ten laste van de algemene reserve. Zie verder de toelichting op de geconsolideerde halfjaarcijfers op pagina 14.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE HALFJAARCIJFERS

ALGEMEEN

Enexis Holding N.V. is een naamloze vennootschap, statutair gevestigd in 's-Hertogenbosch. In dit halfjaarbericht zijn de financiële gegevens opgenomen over het eerste halfjaar van 2018 van de vennootschap en haar groepsmaatschappijen.

Deze halfjaarcijfers zijn opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving', zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Op het halfjaarbericht heeft geen accountantscontrole plaatsgevonden. Er heeft wel een beoordeling plaatsgevonden door de externe accountant.

De functionele valuta van Enexis Holding N.V. is de euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's.

GRONDSLAGEN VOOR DE CONSOLIDATIE, WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

In dit bericht hebben we, met uitzondering van de in de volgende paragraaf vermelde nieuwe IFRS-standaarden, dezelfde waarderingsgrondslagen gehanteerd als in de jaarrekening 2017 van Enexis Holding N.V. (te vinden op www.enexisgroep.nl/jaarverslag).

Met uitzondering van de, op pagina 17 toegelichte, reële waarde van de rentedragende leningen, wijkt de reële waarde van de financiële activa en verplichtingen niet materieel af van de boekwaarde per ultimo juni 2018.

De winstbelasting is gebaseerd op de beste inschatting voor het verwachte gemiddelde belastingtarief over 2018 toegerekend naar het resultaat vóór belasting over de eerste zes maanden van 2018. De effectieve belastingdruk ligt in het eerste halfjaar 2018 in lijn met het nominale belastingpercentage.

Uit het regeerakkoord blijkt een voorstel om het VpB-tarief stapsgewijs met 4% te verlagen tot 21% in de periode tot 2021. Een tariefverlaging heeft gevolgen voor de waardering van de latente belastingen. Vooralsnog is dit voorstel niet geformaliseerd in wetgeving en is er in het halfjaarbericht 2018 geen rekening gehouden met de financiële impact van de voorgestelde tariefverlaging. Verwacht wordt dat de tariefswijziging in de belastingplannen 2019 wordt geformaliseerd.

NIEUWE EN/OF GEWIJZIGDE IFRS-STANDAARDEN VAN TOEPASSING PER 1 JANUARI 2018

STANDAARDEN EFFECTIEF IN HET EERSTE HALFJAAR 2018

IFRS 9 (herzien) – Financiële instrumenten, van kracht per 1 januari 2018. De belangrijkste wijzigingen in deze IFRS-standaard hebben betrekking op een nieuw raamwerk voor de rubricering en waardering van financiële activa, een overgang van ‘incurred losses’ naar ‘expected credit losses’ voor het bepalen van debiteurenvoorzieningen en het bepalen van ‘expected credit losses’ bij verstrekte leningen aan deelnemingen en joint ventures. Deze gewijzigde standaard is vanaf 1 januari 2018 van toepassing. Vergelijkende cijfers over 2017 zijn niet vereist.

Voor Enexis Holding heeft de gewijzigde standaard impact op de debiteurenvoorzieningen en verstrekte leningen aan deelnemingen en joint ventures. Als gevolg van de overgang van ‘incurred losses’ naar ‘expected credit losses’ zijn de debiteurenvoorzieningen en de waardering van verstrekte leningen aan deelnemingen en joint ventures per 1 januari 2018 aangepast. De gekozen uitgangspunten voor het bepalen van de ‘expected credit losses’ betreffen inschattingen die in belangrijke mate zijn gebaseerd op eigen historische incassogegevens en langdurig gemiddelde credit loss ratings en recovery rates zoals gepubliceerd door credit rating agencies. De impact van deze stelselwijziging bedraagt € 0,4 miljoen negatief en is per 1 januari 2018 verwerkt ten laste van het eigen vermogen. De wijzigingen die gedurende de verslagperiode, beginnend vanaf 1 januari 2018, hebben plaatsgevonden zijn verwerkt in de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening van de betreffende periode. Deze stelselwijziging is in de openingsbalans van 2018 verwerkt.

IFRS 15 – Contractuele opbrengsten met klanten, van kracht per 1 januari 2018. Deze standaard vervangt de bestaande verslaggevingsregels ten aanzien van opbrengstverantwoording, waaronder de standaarden IAS 18 ‘Revenue Recognition’, IAS 11 ‘Construction Contracts’ en de interpretaties SIC 31 en IFRIC 13, 15 en 18. Vanaf 1 januari 2018 hanteert Enexis Holding deze nieuwe standaard. De transitie naar IFRS 15 heeft geen cijfermatige impact op het resultaat en/of de balanswaarde van Enexis Holding. Wel zijn er wijzigingen aangebracht op de presentatie en de toelichtingen.

Onder IFRS worden ontvangen aansluitbijdragen als onderdeel van de prestatieverplichtingen gezien hetgeen betekent dat de geamortiseerde bijdragen als omzet verantwoord moeten worden. Deze reclassificatie is als volgt verwerkt:

bedragen in miljoenen euro's	30 juni 2018 reclassificatie	30 juni 2017 reclassificatie
Geconsolideerde winst- en verliesrekening		
Netto-omzet	10	9
Overige bedrijfsopbrengsten	-10	-9
Totaal	0	0

Vanwege het causale verband van de ontvangen aansluitbijdragen met de voor de realisatie van de aansluiting gemaakte investeringsuitgaven kiest Enexis Holding voor een timing van de omzetverantwoording van de ontvangen bijdragen op basis van de levensduur van de aansluiting.

De verdere splitsing van de omzet naar opbrengstcategorieën die onder de nieuwe standaard in de toelichting op de jaarrekening 2018 zal worden opgenomen, is op basis van de halfjaarcijfers over 2018 als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
Gereguleerd		
Periodieke transport- en aansluitvergoedingen Elektriciteit		
Grootverbruik	159	151
Kleinverbruik	261	249
Periodieke transport- en aansluitvergoedingen Gas		
Grootverbruik	21	21
Kleinverbruik	140	137
Meetdiensten	63	61
Geamortiseerde bijdragen	10	9
Overig	4	3
Totaal gereguleerd	658	631
Niet gereguleerd		
Verhuuropbrengsten	17	16
Opbrengsten uit verkopen en diensten	27	25
Meetdiensten	16	17
Totaal niet gereguleerd	60	58
Totaal	718	689

Dit betreft omzet die 'over time' wordt genomen en binnen de Nederlandse markt wordt gegenereerd.

TOEKOMSTIGE STANDAARDEN DIE HET EERSTE HALFJAAR 2018 NOG NIET VAN KRACHT ZIJN

Navolgende verbeteringen en wijzigingen van IFRS-standaarden zijn gepubliceerd en aanvaard door de Europese Unie, maar nog niet van kracht in het eerste halfjaar 2018 en als zodanig niet toegepast.

IFRS 16 – Leases, van kracht per 1 januari 2019. De nieuwe standaard betekent dat ook de operationele leases en huurverplichtingen, die nu als niet uit de balans blijkende verplichtingen worden weergegeven, in de balans moeten worden verantwoord vanaf 2019. De implementatie van IFRS 16 is opgestart. De materialiteit en scope van de leaseportfolie is bepaald waarbij een selectie is gemaakt van een aantal leasecontracten die als input zijn gebruikt voor de 'high level impact assessment'. De inschatting van het effect van de implementatie op de balans zal voor bedrijfsauto's en kantoorlocaties naar verwachting niet substantieel afwijken van de nominale waarde van de hiervoor vermelde niet uit de balans blijkende verplichtingen per ultimo 2017 (circa € 110 miljoen). Hierbij wordt opgemerkt dat de hoogte van het definitieve bedrag afhankelijk zal zijn van nog te maken keuzen in de initiële verwerkingswijze van de standaard en het al dan niet separeren van contractelementen alsmede van de te hanteren rentevoet. Voor de overige contracten, voornamelijk betrekking

hebbende op ICT, wordt de impact momenteel nog onderzocht. Door de implementatie van IFRS 16 zal een verschuiving in de winst-en-verliesrekening optreden van bedrijfskosten naar afschrijvingskosten en financiële lasten. In het kasstroomoverzicht zal er een verschuiving plaatsvinden van operationele activiteiten naar financieringsactiviteiten.

SEIZOENSINVLOEDEN

Er is bij Enexis Holding geen sprake van seizoensinvloeden die het resultaat in materiële zin beïnvloeden.

RESULTAATONTWIKKELING 1E HALFJAAR 2018

De nettowinst van Enexis Holding bedraagt € 127 miljoen en is daarmee € 18 miljoen (16,5%) hoger ten opzichte van het 1e halfjaar 2017. De belangrijkste reden hiervoor is de gemiddelde tariefstijging van 2,4% met daartegenover lichte toenames van de bedrijfskosten en de belastingen.

NETTO-OMZET, INKOOPKOSTEN EN VOOR BEDRIJFSACTIVITEITEN BESCHIKBAAR SALDO

De omzet uit hoofde van transport en aansluitvergoedingen elektriciteit en gas is met 4,1% toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar 2017. Deze toename wordt voornamelijk verklaard als gevolg van een gemiddelde tariefstijging van 2,4% en een toename van de omzet als gevolg van de acquisitie van N.V. Stedin Netten Weert op 1 juli 2017 met 0,8%. Daarnaast is het aantal aansluitingen in het bestaande verzorgingsgebied met 0,9% toegenomen.

De omzet uit meetdiensten is met 2,6% toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar 2017 en is voornamelijk het gevolg van een gemiddelde tariefstijging van 3,0%.

BEDRIJFSKOSTEN

De personeelskosten nemen met € 3 miljoen af tot € 149 miljoen in het eerste halfjaar 2018. Deze afname wordt grotendeels veroorzaakt door een lagere reservering van resultaat-afhankelijke beloningen (€ 3 miljoen) en een vrijval van personeelsgerelateerde voorzieningen als gevolg van een stijging van de rente (€ 2 miljoen). De salarissen liggen op het niveau van 2017, omdat er als gevolg van de nog lopende cao-onderhandelingen nog geen cao-stijging is doorgevoerd. De periodieke loonsverhogingen, niet zijnde cao verhogingen (€ 2 miljoen) worden gecompenseerd door een lichte daling van het aantal FTE ten opzichte van ultimo juni 2017 (€ 2 miljoen). De kosten van ingehuurd personeel zijn met € 7 miljoen toegenomen ten opzichte van ultimo juni 2017, vooral voor grote projecten in het kader van excellent netbeheer en voor het tijdelijk invullen van vacatures door ingehuurd personeel. De geactiveerde kosten van eigen personeel nemen met € 5 miljoen toe als gevolg van meer inzet van eigen personeel aan investeringsprojecten.

De afschrijvingen en buitengebruikstellingen liggen met € 168 miljoen in lijn met het eerste halfjaar 2017. Er is zowel in het eerste halfjaar 2018 als het eerste halfjaar 2017 geen sprake van significante bijzondere waardeverminderingen.

De kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten zijn met € 6 miljoen toegenomen tot € 81 miljoen in het eerste halfjaar 2018. Deze toename wordt voornamelijk verklaard door een toename van de ICT-kosten, die vooral te relateren zijn aan het project om de servicedesk te insourcen en de migratie van diverse applicaties te bewerkstelligen. Daar staat een afname van de kosten uitbesteed werk tegenover als gevolg van lagere exploitatieactiviteiten.

De overige bedrijfskosten zijn met € 2 miljoen toegenomen tot € 12 miljoen in het eerste halfjaar 2018. Deze toename is voornamelijk veroorzaakt door aanvullende dotaties aan voorzieningen.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

De financiële baten en lasten liggen in lijn met het eerste halfjaar 2017. De financieringsstructuur en de samenstelling van de leenschuld is nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

BELASTINGEN

Het resultaat voor belastingen bedraagt in het eerste halfjaar 2018 € 169 miljoen. De winstbelasting bedraagt in het eerste halfjaar 2018 € 42 miljoen. De effectieve belastingdruk ligt in het eerste halfjaar 2018 in lijn met het nominale belastingpercentage (25%).

ACQUISITIES EN VERKOPEN BEDRIJFSONDERDELEN MOGELIJKE VERKOOP EXTRA HOGEDRUKLEIDINGEN

Enexis Netbeheer en Enduris onderzoeken met landelijk netbeheerder Gasunie Transport Services (GTS) of de extra hogedruknetten in Zuidwest-Nederland die momenteel in eigendom zijn van Enexis Netbeheer, Enduris en ZEBRA Gasnetwerk, onderdeel kunnen worden van het landelijk gastransportnetwerk van GTS. Bij ZEBRA zijn 13 personen werkzaam.

Op 18 juni 2018 is met het oog op een mogelijke verkoop een Heads of Agreement (HoA) getekend. De verkoopdatum is op zijn vroegst 1 september 2019. De betrokken partijen zullen een mogelijke verkoop ook nog voorleggen aan toezichthouder Autoriteit Consument & Markt (ACM).

Extra hogedruknetten zijn door regionale netbeheerders beheerde gastransportnetten met een extra hoog drukniveau van meer dan 16 bar. Via de netten wordt hoogcalorisch gas getransporteerd. Een overdracht van deze netten naar het landelijk gastransportnet kan positief bijdragen aan de Nederlandse gasmarkt en de benutting van het landelijk net. Het komende halfjaar zal gekeken worden naar de haalbaarheid van een eventuele overname. De verkoop heeft naar verwachting geen materieel financieel effect voor Enexis Holding.

REËLE WAARDE RENTEDRAGENDE LENINGEN

Enexis Holding heeft per 30 juni 2018 € 2.351 miljoen (ultimo 2017: € 2.251 miljoen) aan rentedragende leningen op haar balans staan. De reële waarde van deze rentedragende leningen bedraagt € 2.504 miljoen (ultimo 2017: € 2.409 miljoen). Deze reële waarde is voor de obligatieleningen conform beursnotering en voor de overige leningen conform de berekeningssystematiek op basis van de Euro Utility (A) BFV rentecurve per 30 juni 2018.

De reële waarde en de boekwaarde van de rentedragende leningen op de balans is met name gestegen door de uitgifte van commercial papers onder het Euro Commercial Paper (ECP) programma. Hiervan staat ultimo juni 2018 nog € 200 miljoen open.

CREDIT RATING

De credit ratings van Standard & Poor's (A+ stable outlook) en van Moody's (Aa3 with stable outlook) zijn in het 1e halfjaar 2018 ongewijzigd. De korte termijn credit rating van Enexis Holding is P-1 (Moody's) en A-1 (Standard & Poor's). Om de doelstelling van handhaving van minimaal een A credit rating en een financieel gezonde kapitaalstructuur te realiseren, worden de navolgende financiële kengetallen nagestreefd:

	Norm	Realisatie
FFO/Netto rentedragende schulden	≥ 16%	25%
FFO- rentedekking	≥ 3,5	10,3
Netto rentedragende schulden/(EV + netto rentedragende schulden)	≤ 60%	37%

SEGMENTATIE-INFORMATIE EERSTE HALFJAAR 2018

Enexis Holding onderkent een tweetal rapportagesegmenten, te weten:

- Gereguleerd; en
- Overig.

Voor een nadere toelichting op de onderkende segmenten, de beschrijving daarvan en de onderlinge eliminaties wordt verwezen naar paragraaf Segmentatie in de Toelichtingen op de geconsolideerde jaarrekening op pagina 89 t/m 91 van de jaarrekening 2017 van Enexis Holding N.V. (te vinden op www.enexisgroep.nl/jaarverslag).

De gesegmenteerde informatie over het eerste halfjaar 2018 is als volgt:

	Gereguleerd		Overig		Normalisaties, eliminaties en aansluitingen		Totaal	
	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017	1e halfjaar 2018	1e halfjaar 2017
bedragen in miljoenen euro's								
Winst-en-verliesrekening								
Netto-omzet	684	663	40	36	-6	-10	718	689
Overige bedrijfsopbrengsten	2	2	2	2	-2	-3	2	1
Bedrijfsresultaat	187	166	11	8	0	0	198	174
Activa en verplichtingen								
Totaal activa	7.246	7.559	241	328	397	-388	7.884	7.499

INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN

In het eerste halfjaar 2018 is € 103 miljoen aan dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Daarnaast is een bedrag van € 2 miljoen ontvangen van EDSN als reguliere aflossing op verstrekte leningen en zijn nieuwe leningen verstrekt voor € 2 miljoen. Verdere transacties met verbonden partijen vinden plaats uit hoofde van reguliere bedrijfsvoering en tegen marktconforme tarieven en voorwaarden.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN EN ACTIVA

HUUR, LEASE EN INKOOPVERPLICHTINGEN

De verplichtingen die betrekking hebben op personenauto's, kantoorlocaties, ICT en overig wijken, buiten een reguliere afwikkeling daarvan, per ultimo juni 2018 niet wezenlijk af van de verplichtingen per ultimo 2017. De verplichtingen betrekking hebbende op de inkoop netverlies zijn daarentegen wel geactualiseerd en bedragen ultimo juni 2018 € 89 miljoen. Het totaalbedrag aan verplichtingen bedraagt ultimo juni 2018 € 290 miljoen (< 1 jaar: € 128 miljoen; 1-5 jaar: € 153 miljoen; > 5 jaar: € 9 miljoen).

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

De Raad van Bestuur,

Peter Vermaat, voorzitter

Maarten Blacquièrè

's-Hertogenbosch, 24 juli 2018

BEOORDELINGSVERKLARING

Aan: de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van Enexis Holding N.V.

OPDRACHT

Wij hebben de in dit halfjaarbericht opgenomen verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie van Enexis Holding N.V. te 's Hertogenbosch, bestaande uit de geconsolideerde winst-en-verliesrekening en het geconsolideerde overzicht van het totaalresultaat over de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2018, de geconsolideerde balans per 30 juni 2018, het geconsolideerde kasstroomoverzicht en het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen over de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2018 en de toelichting, beoordeeld. De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en het weergeven van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren bij de tussentijdse financiële informatie op basis van onze beoordeling.

WERKZAAMHEDEN

Wij hebben onze beoordeling van de tussentijdse financiële informatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 2410, 'Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van de entiteit'. Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en verslaggeving, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een controle die is uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en stelt ons niet in staat zekerheid te verkrijgen dat wij kennis hebben genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden. Om die reden geven wij geen controleverklaring af.

CONCLUSIE

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie over de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2018 niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Utrecht, 24 juli 2018

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. C.J.A.M. Romme RA

Enexis Holding N.V.

Postbus 856

5201 AW 's-Hertogenbosch

Tel: 088 857 77 77

www.enexisgroep.nl